

Bibliothèque numérique

medic@

**Bénard, Jean-Nicolas-Aimé - candidat
/ Bourdier, Joseph-François -
président / Bouvart, Michel-Philippe -
auteur. - An perspirationi & sudori
caeterae excretiones vicariae ?**

1792.

***Paris : Typis Quillau,
Saluberrimae Facultatis
Medicinae Typographi
Cote : ms 2337a n°200***

Licence ouverte. - Exemplaire numérisé: BIU Santé
(Paris)

Adresse permanente : http://www.biusante.parisdescartes.fr/histmed/medica/cote?ms02322_ms02337ax17x0200

DEO OPTIMO MAXIMO,
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,

Orthodoxorum Medicorum Patrono.

BIU Santé
Médecine
Paris

QUÆSTIO MEDICA *,
QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS
manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis decimâ tertiâ
mensis Decembris, anni M. DCC. XCII. Reipublicæ primi.

M^o. JOSEPHO-FRANCISCO BOURDIER, Doctore Medico, Præside

An perspirationi & sudori cætera excretiones vicariæ ?

I.

CORPORIS involucrum cutis est. Hæc autem constat *epidermide*, corpore reticulari, cute propriè dictâ. *Epidermis* squamulis lamellisque cohærentibus instructa, ex ductuum *excretoriorum*, vel papillarum *nervearum* reflexis finibus, vel ex utrorumque simul constat. Creberrimis pertunditur foraminibus; plicis tum amplioribus, ut in volis manuum plantisque pedum, tum minoribus, regulari ferè ubique tractu excurrentibus exaratur. Cuticulæ, nexu satis firmo, hæret corpus reticulare, exilibus textum *fibrillis*, in sensû exquisitiore partibus, apicibus videlicet digitorum & linguâ, maximè conspicuum. Foraminibus quoque pervium est retis in modum factis, quibus pilos transmittit, cutisque *nerveas* papillas, totidem quasi retinaculis, coercet. Corpori reticulari cutis subjacet, inæqualiter, ut duæ superiores membranæ, diversis in locis crassa, *epidermidisque* instar variis fulcata plicis. Intricatissimo fibrarum *tendinearum* plexu deprehenditur compacta, sebaceis & miliaribus repleta glandulis. Illam numerosissimi perreptant vasorum omnis generis furculi; horridulam quasi reddunt, in linguâ præsertim & extremis digitis, maximè spectabiles *nerveæ* papillæ; actis aliquando in subjectam adipem radicibus, pili perforant; meabilem faciunt numerosa adeò diversæ magnitudinis foramina, ut, sub uno fabuli grane, 125000ª latitare posse affirmaverit Leeuwenhoek. Per ea *transpirationis* & sudoris erumpit, præparationis gradu diversa, materia. Hinc *perspirare* & sudare perindè non est. Sudor cruditatis, non tamen, etiam in statu sano, spernendus index: *perspiratio* tritus conamen ultimum. Utriusque materiam constituit sanguinis aquosa pars, Hippocrati τροφικὸν ὄχημα, quæ chylo primùm immixta, cum partes alibiles ubique deportaverit, partibus post nutritionem superfluis, à sanguine per varias portas eliminandis, iterum vehiculo est. Hæc quidem materia; non per glandulas Stenonis aut Malpighii, sed per arteriarum *lymphaticarum*, cutem undique perreptantium, ramulos fecernitur. Huc nempe allabentis sanguinis *fibrosa* globosaque pas, ut quæ crassiores, exilissimas canaliculorum diametros subire nesciunt; sed in venas resumunt, dum pars tenuior, per siros à latere ductus *excretorios*, abripi

(*) Propugnata, annò 1737, Michael-Philippo BOUVART, Bacc. Thæseos auctor.

se patitur, extra corpus, modò sub hâc, modò sub illâ specie eliminanda. Materiae si copia iusto major affluit, ut sit post lautiores epulas, vel fatiscunt vasorum fibræ, quod post immodicum laborem solet, sub guttularum sensibilibus formâ exprimitur, & sudor est; si verò sua stat vasis elastica *ductilitas*, moderataque adest elaborandi succi copia, tunc tenuis halitus visum fugientis speciem induit & *perspiratorium* nuncupatur effluvium. Unam hanc *vacuationem* cæteris simul sumptis superiorem, ratione assumptorum, esse ut § ad 8, *Sanctorianis*, sub cœlo Italico habitis, experimentis constat. Ipsam autem, ut & sudorem, aliis excretionibus pensari quis dubitabit, si illæ in tantum augeantur, in quantum sudori aut *perspirationi* detrahatur?

I I.

QUOMODO se habeat utraque cutis excretio cognovisse parum est, nisi ad summam earum respexeris utilitates, ex œconomiae animalis legibus repetendas. *Elasticis* conflatur partibus. Solidas alias, alias fluidas nuncupant. Alterno nixu sic agunt, ut utraque non iniquo Marte concurrere dixeris. Sic vita perpetua, gemitum inter elaterium, lucta est, cuius in æqualitate sanitas, cessatione mors. Vivere igitur absque motu haud licet, nec moveri datur quin aliquid à nobis secedat. Hinc mortis brevi causa fieret, qui vitæ fons est, motus, ni hujus perennitate detritis partibus, per nutritionem, fuisset prospectum. Hæc autem quò felicius absolveretur, patere debuerant fores, per quas, si quid à solidis abratum, si quid in fluidis vel superflui, vel ad nutriendum inhabilis occurreret, illud omne, excretum à corpore, recentioribus alibilibusque succis melius occupandum relinqueret spatium. Non in alium sanè finem hiant cutis spiracula, canalēque *excretorii* quorum ope fluit utraque excretio. Si debito tempore & modo procedant bene est. Hoc pacto sanguis ab inutilibus purgatur recrementis, unde fluidior factus, leviori, per arterias & venas, itque reditque cursu. Inutilibus expedita succis vasa alacrius operi vacant: felicior sit humorum, per varia incernicula, derivatio. Quin & ipsa mens, alias quidquid errat corpus milerè plecti solita, aptior evadit ad operandum. Salutifera verò minuantur effluvia, nec ipsorum aliundè pensetur defectus, omnia in pejus ruere. Impurus nec bene subactus sanguinem inficit latex; idcirco malè torpet iners corpus, iniquo pondere solidorum vis oppressa gemit; hinc succorum, variis in locis, *stases*, coagula, *decubitus*, mille morborum semina. At, at solam ne per cutem, morâ suâ, nocituri humoris utilis jactura fieret, nec ullis aliis organis, tot comoda præstare, tot ærumnas antevertere concessum foret?

I I I.

MINIME. Non tritam semper calcatur natura viam. Per insolitum aliquando tramitem molitur iter. Illam altius scrutare; pecudum reclusis pectoribus inhians exta spirantia consule. Odore teste, iudicibus nonnunquam oculis, ex calenribus visceribus effertur, ab effluvio *perspiratorio* quàm parum abludens, vapor! Ex quolibet viscere exprimi potest sudori genuino proximus latex. At, ne latius excurramus, pulmonem imprimis respice quàm egregiè cutis emunctoria imitantem! Arteriis *excretricibus*, totus quantus est, mirum in modum dispergitur, extremis ostiis, vel poris lateralibus in ejus cavo undique apertis. Vascula hæc, non secus ac *cutanea*, aquosum segregant laticem partibus à nutritione superfluis onustum, segregando terunt, tritum in vesiculas eructant. Humor ille, si suum stet pulmonariis fibris robur, ultimum nactus tenuitatis gradum, per os expiratione pellitur, ætate præsertim, oculorum aciem ludens. Quale *perspirationis* insensibilis exemplar! Si contra liquoris ejusdem quasi deluvio merguntur vascula, horum diductis & madentibus fibris minuitur tonus, inde minus tritum, molliùsque quàm par est verberatum liquidum effluit intra vesiculas, ibique guttulæ unita guttula in sputum coit. Quid quæso illud nisi sudor est, aut sudori proximum? Neque id soli tribuas pulmoni;

suus etiam emittitur ventriculo vapor & ros *gastricus*, sui intestinorum opplent latebras fumi subtilis, sui eas, ploratu jugi, madefaciunt mucosi latices. Quidquid ex renum colis in pelvim decidit, sive id sub tenuis halitus specie clam exsiliat, sive stillando in aquae rivulos confluat, vel à *perspiratione* vel à sudore quid discrepat? Urinam & sudorem, trutinante quasi linguâ, confer & explora: liquorem utrumque principiis ex iisdem conflatum dicas, saporem adeo similem, falsum, *subacrem*, *suboleosum* exhibent. Nullâ ferè non in parte totidem indubitata reperies *perspirationis* aut sudoris pignora. Percurre mesenterium, pleuram, pericardium, oris glandulas, membranam *pituitariam*, partesque universas. Nullibi non aderunt vasa *excretoria*, nullibi non sanguinis, nullibi non tritus jugis & pressio. Ubi cumque succi effocti & inutiles ex communi sanguinis fluente eliminandi: ubi cumque igitur sudoris & *perspirationis* imagines. Nec sibi solis adeo ex dictis organis pleraque succis inutilibus excernendis allaborant, quin *perspirationis* utriusque tardata vicibus supplendis pares sint, & tanto maiorem materiae huiusce quantitatem eliminant, quanto minorem cutis emittit.

I V.

HÆC vita quam agimus veluti mare est in quo, si benè calculum ponas, ubique naufragium imminet. Sua cuique ætati, sexui, temperamento, conditioni, lethifera pestis. At commune omnibus ab inhibita *perspiratione* terriculum. Vel levissimo frigidioris auræ in minimam partem afflatu stringuntur cutis ostia strictæ vicinas, vicinæ proximas ad se trahunt partes; sic tota tandem cutis in consensum vocatur. Hinc nulli certè sua per diem solidum staret sanitas, nulli superfluous intra vasa impunè cohiberetur humor, nisi à *peripheriâ* ad centrum pulsus per interiora sibi quæreretur effugium. Quomodo verò se res habeat, tene. Arctatis quâvis de causâ cutis ostiolis, imminutisque vasculorum huc tendentium diastolis, qui appellit humor, obiecto repagulo, hæret obicem ponè sequenti positurus; novissimus in hunc allidit, qui veluti refluus, quâ minùs resistitur, ut in physicis æquum est, quærit iter. Idcirco ad internas partes blando tepentes calore, cute constrictâ molliores, seu patetiori receptus alveo, vertitur, quâque data porte effluit. Non aliâ de causâ, instante hieme, materiae per cutem *exhalabilis* pars in pulmonem repellitur. Indè, depresso thorace, efflatur sub fumosi vaporis formâ oculis idèò obvii, quòd effluvia densata sint, & per viscus unicum exeat ea materiae pars, quæ, si per cutem universam eliminaretur, oculis fucum faceret. Senes minùs *perspirare* arguit iners corii ariditas, furfuraceaque ejusdem desquamatio, quæ nihil est nisi *perspirationis* materia extremis morata canaliculis. Defectum hunc in illis pensant major, quàm in junioribus, muciper nares, per oculos lacrymarum, salivæ per os, per vesicam urinæ, sæcum per intestina excretio. Phlegmaticis, præ molliori partium solidarum structurâ minùs perspirantibus, uberior undique pituitæ proventus. Biliosis contraria evenire dubitat nemo. His ut partium est deurens siccitas flammeaque sanguinis *crassis*, ita inexpletus edendi amor: ut fibra agilior fluida crebrioribus quatit ictibus & comminuit, ita copiosa *perspiratio*, ita sudor rarus, ita urinæ fluxus paucus & infrequens, quidquid alvo dejicitur, id pigrè parcèque admodum. Quid verbis opus? Cutis densitas, alvi laxitas & vice versâ. Frigore externo corrugatâ cute, diarrhœâ se correptum quis pluries non est expertus? Cui ob sudorem suppressum solito copiosius urina non fluxit? His de rationibus quibusdam siccis ore & naribus vivere vix datum est. Sic quas tandem, propter delicatulum corporis habitum, minùs *perspirabiles* fecit natura feminas, fluxui menstruo obnoxias reddidit. Hinc diuturnâ meditatione & experientiâ nixus Sanctorius, *perspiratione* imminutâ, sensibiles augeri excretiones pronunciavit, nisi fortè accidat cachexia vel febris.

PERSPIRATIONIS igitur & sudoris materiam aliquando per inassuetā ferri incernicula dubitet nemo : neve quis objiciat , alia esse *perspirationis* & sudoris , alia cæterarum excretionum organa ; unde , pro structuræ varietate , dissimiles debeant secernere succos ex sanguine. Sic , inquires , quæ cola urinam , non item sudorem segregare apta nata sunt. Esto , à sudore discrepet urina. At tantine est discrepantia ? Oleum , sales , terram crassiores continet urina , tenuiores sudor. Cum igitur renes secernant liquidum crassioribus fetum partibus , quid mirum si tenuioribus ? Verum refert , pergis , quā viâ natura nocituros humores pellat , *vacuationesque* omnes , ex Hippocrate , fieri debent per loca convenientia. Quis negat ? At quid naturæ convenientius est , quid familiare magis , quam ut , occlusâ hac viâ , per illam abjiciendis humoribus paret exitum ? Sic febres easdem vel sudoribus copiosis , vel largo alvi profluvio , æquali tamen cum ægri bono , judicat. Sed ex hâc ipsâ , instas , crîsum diversitate , diversa morbificæ materiæ indoles , diversum se prodit morbi genium. Rem acu non tangis , petito ex *syphilide* exemplo , melius intelligendam. Unam eandemque esse in omnibus Venerei *miasmatis* conditionem diffitetur nemo. Per diversas tamen portas , unâ cum humore infecto , venenum hoc amandari posse non dubium. Imò quidam hâc lue inficiuntur , quibus , ob fœda oris ulcera , aut erosa carie palati ossa , *ptyalismum* ciere piaculum foret. In tali rerum statu , etiamsi natura morbi solutionem per oris glandulas molitur , materiam tamen per cutem , alvum , vesicam , datâ operâ , nec finè successu , deturbat prudens Medici solertia. Hinc patet unum eundemque liquorem , lympham puta veneno infectam , per diverts admodum vias colari posse. At *perspiratio* & sudor in nobiliores partes conversæ morbis sæpe gravissimis causam præbent : in pulmonem catarrho , in membranam *pituitariam coryzæ* , in intestina diarrhœæ , in renes *nephritidi*. Quid mirum ? Sed est modus in rebus ; si copiosius irrumpat materia , si ipsius diutius duret affluxus , concedimus ; si minus , adeò non morbi periculum affert , ut contra prævertat. Ex his concludimus.

Ergo perspirationi & sudori cætera excretiones vicariæ.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

PLUJO.

DE WENZEL.

MORISOT , Chirurgiæ gall. id.
an. 1765-66 Professor.

LENDORMY.

LASERVOLLE , Chirurgiæ lat.
id. Professor. 1788.

BRINGAUD.

CORVISART , Physiologiæ &
Pathologiæ an. 1736-38 Pr.
Anatomes & Chirurgiæ curs.
ab illustr. M^o A. Petit fundat.
Prof. alter. Urimq. Pharmacia
Prof. in ann. 1789-90.

MAHON , Chirurgiæ gall. id.
Professor. 1788.

MOREAU. Physiologiæ & Pathologiæ ann. 1760-61. iterum
ann. 1774-76 U. Pharmaciæ
an. 1770-71 Professor.

Proponēbat Parisiis , JOANNES-NICOLAUS-AMATUS BÉNARD , Sueffionœus Doctor Medicus Remensis , nec non Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus.

Ab Octavâ ad Meridiem.

Typis QUILLAV , Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Typographi. 1792.

